

Cetatea Cavalerilor

2023 –ANUL IULIU MAIU !

NR. 8(36) AUGUST-2023

Nr. 8 (36)/ AUGUST 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

INTERVIU CU DOAMNA LIA LUNGU - INTERPRETĂ INTERNAȚIONALĂ DE FOLCLOR TRADIȚIONAL

Angelica HERAC

„Acasă este România!”

(Lia Lungu)

Lia LUNGU este o interpretă de folclor tradițional, născută în 3 august 1953 la Baru, în județul Hunedoara. Noi, bănățenii, ne-o revendicăm pentru că își petrece copilăria în Caraș-Severin, la Domașnea, la bunicii paterni și de aici pornește dragostea pentru lumea și valorile satului. A fost solistă vocală a Ansamblului Profesionist „Banatul” din Timișoara și

cântăreață în Corul Operei Naționale din orașul de pe Bega. A fost recompensată pentru activitatea artistică cu numeroase premii naționale și internaționale, fiind laureată a Festivalului-concurs „Maria Tănase” în anul 1981.

După Revoluția din 1989, Lia Lungu începe turneele în Canada și America și astfel, viața ei va fi împărțită între România și America, deoarece se stabilește în Statele Unite. Aici este recunoscută atât pentru activitatea cultural-artistică și jurnalistică, cât și pentru nenumăratele acțiuni umanitare în sprijinul copiilor orfani sau bolnavi de leucemie. Artista Lia Lungu este deosebit de apreciată în țară și peste hotare pentru spectacolele rituale pe care le prezintă și prin care transmite valoroasa cultură populară românească.

Lia Lungu este fondatoarea „Clubului Artelor Balada” în New York, pe care îl conduce până în anul 2001. În paralel, devine corespondent al ziarului „Meridianul Românesc” din USA iar din anul 2006 lucrează și la ziarul „Ziua USA” din New York. Guvernul Statelor Unite i-a acordat cetățenia americană ca artist stabilit în America – „Alien with Extraordinary Ability”. În timpul pandemiei, Lia Lungu s-a întors în America continuându-și activitatea artistică nu numai în Statele Unite ci și în țară și în Europa. Este prezentă în spectacole, în agape ale comunității românești, festivaluri muzicale pe scene da vară ori între bănățenii din Serbia.

Lia Lungu poartă cântările, epodele și ritualurile, care aduc prestigiul culturii țărănești din România. Prezența ei pe coperta celui mai important ziar, recunoscut în lume, New York Times, este cartea de vizită cea mai grăitoare. De asemenea, filmul de animație Walt Disney, „Encanto” o are ca voce în rolul bunicii, unul dintre personajele principale ale celebrei pelicule. Director artistic al Festivalului Ziua României pe Broadway, New York sau coordonator al Congresului de Dacologie din New York, prezenta în colocvii internaționale de folclor, multimedia, Lia este una dintre proeminentele figuri românești de peste hotare.

***

Angelica HERAC: Cine este și ce înseamnă Lia Lungu și cântecul ei?

Lia LUNGU: Cel mai greu este să vorbești despre tine. Ce să spun despre mine? Sunt fiică, mamă, soție, artist, Româncă, care vestesc prin lume cultura neamului nostru milenar, din care și eu îmi trag seva. Sigur sunt: „De viață, De Dragoste, De moarte”, spectacol care m-a dus pe cele mai înalte scene și, care este o trecere prin marile momente ale vieții, din perspectiva culturii daco-traco-valahe. Dar, mai sunt și „Iedera” – Fata mândră din Banat” și ” Firuță, nana Firuță” și „Ioane Ioane” și „Adă, Doamne Aeroplanu” și „Doda Nina” și “Dragostea si Doru” și „Cântarea Sânzâienelor” și, da – „Mi-am luat cântecul cu mine” și am plecat cântând în lume... Și, de atunci trăiesc cântând și descântând ca să îmbunesc lumea. Cântecul meu este apa vie din basmele românilor, adus de unde se bat munții în capete și între două bătaii ale munților, ne-au fost date nouă, ca Testament Identitar!

Angelica HERAC: Unde este acasă pentru artistul Lia Lungu? Dar pentru omul Lia Lungu?

Lia LUNGU: Oriunde aș fi, „Acasă” este acolo unde-i Țara și Neamul în care m-am născut. Trăind în New York, desigur și aici sunt acasă, pentru că am o casă, un loc care este al meu. Ca și artist, casa mea este scena, pe care urc prin lume: de la Dunăre la Sena, de la Atlantic până la Pacific.

Angelica HERAC: Cum se vede țara de peste ocean?

Lia LUNGU: Dacă întrebarea se referă la cum văd eu Țara de peste ocean, am să vă spun că pentru mine este cel mai frumos loc din lume. Când ies în afara orașului, toate dealurile, văile și coveiele drumului, pădurile și livezile fermelor, le asemăn cu locuri de acasă: aici parcă aș fi pe Valea Timișului ori pe dealurile Truschiului, ori pe sub Retezat; Hollywood, Florida, pare a fi Mamaia mea de la mare.

Dacă mă întrebați cum văd americanii Țara noastră, am să vă spun că România, nu mai este o țară izolată, așa cum era în comunism. Foarte mulți americani știu multe despre noi. Generalul Gheorghe Pomuț, prin intermedierea căruia a fost cumpărată Alaska, de la ruși, este unul dintre românii foarte onorați. Constantin Brâncuși, marea noastră carte de vizită în lume. Emil Palade, laureat al premiului Nobel pentru cercetări în biochimia celulară, Johnny Weissmüller, actorul născut în Timișoara. Desigur mitul Dracula, ocupă primul loc. Româno-americanii sunt profesori, doctori, cercetători, artiști, IT-iști, șoferi pe truck, taximetriști, avocați, fermieri, intelectuali sau oameni simpli, care strămutați în Lumea Nouă, fac cinste țării noastre. Nu foarte mulți americani au vizitat România, ei însă o văd prin comportamentul, prin atitudinile, prin acțiunile românilor stabiliți în America. De aceea orice român plecat în afara țării este reflexia acesteia și ca urmare, ești oglinda neamului. Porți în lume cu tine Țara!

Angelica HERAC: Cât de prezent este cultural Banatul în State?

Lia LUNGU: Bună întrebare. Sunt o sumă de bănațeni care s-au impus ori s-au afirmat în lumea culturală de aici. Când spun aceasta, nu mă refer la acțiuni culturale în diaspora românească, adică între români. Cred că trebuie să revendicăm, reafirmând că, compozitorul Béla Bartók, unul dintre cei mai apreciați compozitori ai secolului al XX lea, s-a născut la Sânicolaul Mare, unde a trăit până la vârstă de șapte ani. Atunci, după moartea tatălui său, care era director la Școala Agricolă din Sânicolau, pleacă cu mama și sora sa în Ucraina, apoi se stabilesc în Ungaria unde își face studiile. Marele compozitor, a revenit mereu în Banat, acasă la Sânicolau, unde tatăl său este înmormântat, a cules muzica țărănească, a compus și a fost influențat de folclorul românesc. A concertat la Sânicolau, la Buziaș la Timișoara și la București alături de Enescu. Este nevoie de reparație morală în privința minimalizării, voite, a profundeii legături cu Banatul, cu țara, a compozitorului Béla Bartók!

Timișoreanul Ioan Holender, bariton și cel mai longeviv director al Operei de Stat din Viena, a fost și încă mai este consilier/consultant al Metropolitan Opera din New York. Dirijorul, Cristian Măcelaru, născut la Timișoara, absolvent al Academiei de Artă a Universității din Miami, devenind concert-maistru al Orchestrei Simfonice din Miami, apoi violonist al Orchestrei Simfonice din Houston, Texas și asistent dirijor la Orchestra Filarmonicii din Philadelphia. Actualmente este directorul Orchestrei Naționale a Franței. Compozitorul și dirijorul reșițean, Sabin Păutză, a trăit și a profesat ani buni în New Jersey. Însămi, prin Ritualurile înșăilate în spectacolul „One Women Show” – „De viață, De dragoste, De Moarte”, sunt prezentă pe importante scene atât în New York cât și în America și Canada. Ritualurile cântate de mine, m-au dus pe canalele de televiziune și în ziare americane, performanța cea mai înaltă fiind prezentă pe coperta celui mai mare Ziar din Lume, „New York Times”. Aș dori să facem o departajare, foarte clară, a ceea ce însemnează așa-zisele turnee în America, ale diversilor cântăreți, sau ansambluri de muzici populare de acasă. Toate aceste manifestări, nu sar dincolo de restaurante românești sau cel mult săli

sociale ale bisericilor comunității noastre. Cred că trebuie să depășim laudăroșenia gratuită, care, creează, prin ambiguitate, planarea falsității. Pe de altă parte, bănățeni, din Banatul sârbesc, trăitori în America și Canada, mult înaintea românilor, au „cluburi ale bănățenilor“, unde se întrunesc și aduc cântăreți din țară...

Angelica HERAC: Ce tradiții și obiceiuri se practică în SUA?

Lia LUNGU: America este o lume multiculturală, un fel de „turnul Babel“, unde auzi aproape toate limbile pământului. Deci, fiecare venind aici se adună în comunități păstrându-și datinile. Multe dintre acestea s-au impus, atât datorită numărului mare al celor veniți în America, cât și pentru că sunt datini comune aproape tuturor neamurilor. Cel mai cunoscut exemplu este cel al „Halloween“-ului, care în întreaga Europă s-a perpetuat de sute de ani, ca o sărbătoare a „Zilei morților“. Și noi o avem; cu timpul s-a înnoit, adăugându-se consumismul, pentru că parade, erau și sunt și la noi, chiar și de Fărșang, deci parada de „Halloween“ s-a perpetuat.

O altă tradiție, cu valoare de datină sau obicei, este „Sărbătoarea solstiului de vară“, același ca „Sânzâienele“ noastre. Eu de fiecare dată sunt cuprinsă în acest magnific spectacol, unde cânt „Ritualul de Sânzâiene“ cu descântecul de dragoste. Americanii sunt veniți din toate părțile pământului. Sigur, emigranții au venit cu patrimoniul cultural al țării de baștină și dacă au fost mulți, din aceea țară și-au impus datini. „Halloween“, este la origini sărbătoare europeană; „Solstice“, de asemenea!

Angelica HERAC: Dumnevoastră care obiceiuri vă sunt cele mai dragi?

Lia LUNGU: Mie îmi sunt dragi toate datinile/obiceiurile, pentru că ele sunt continuitatea trecutului, este ca și cum ne-am întoarce în timpul original, am sta la vorbă cu moșii și strămoșii. Ritualurile, ne eliberează de boli, de nenoroc, de nenorocul condiției umane. Toate obiceiurile îmi sunt dragi, dacă nu sunt măsluite și această măsluire se simte(!) eu o simt! Dar între toate, cele ale jocului, adică dansul, ne schimbă nivelul vibratoriu, lucrează pe corpul luminos al omului. Toate dansurile, la origine erau un întreg sistem de datini ceremoniale, cu rol fie de vindecare, fie de purificare, fie de dezlegare, prin pași, prin gestică. „Brâul“ nostru este dans identitar, dac-traco-valah. Spre deosebire de „horă“, care se joacă cu mâinile lăsate sau ridicate până la nivelul taliei, „Brâul“ se joacă cu brațele așezate unul pe umărul celuilalt sau, încrucișate la spate. Este joc asimetric, sincopat, original pe 7. La noi, în Banat, sunt felurite forme de „brâu“, fiecare însemnând ceva, ajutând la ceva, având anumiți pași: „Brâu Bătrân, Brâu Junilor, Brâu Socrilor, Brâu Lotrilor/hoților, Brâu de Pomană, Brâu alor Mici“ – a nou-născuților. Acesta de pe urmă, este un joc excepțional, din păcate este aproape pierdut, marca intrarea în comunitate a pruncului prin pași, gestică, prin ierburi mirositoare cu care se intra în joc. Câți dintre cei care instruiesc jocul știu acestea? Acum se joacă aceleași jocuri, lipsite de sensul ierarhiilor. Toate aceste jocuri, din jocuri ceremoniale, au devenit festive, pline de festivism sec. Un fel de ...GIM.... S-a pierdut încărcătura, s-a rupt legătura cu cosmogonia din care venim. Și nu ne mai vindecăm, am înlocuit total ceremonialul, *Asklepiosul*, vindecare cu medicamente!

Angelica HERAC: *Există realmente dragoste și respect față de Tradiție în general sau totul este marketing cultural, atât în țară cât și în străinătate?*

Lia LUNGU: Tocmai am prefigurat aceasta întrebare. Dragoste, respect pentru tradiții? Foarte puțină și aceasta, întâi de toate, din cauza inculturii; mai apoi pentru că ne-am pierdut sacrul din ființa noastră; în absența sacrului suntem robii banului, ai marketingului așa cum bine spui. Vechea noastră cultură ne transmite și o sumă de porunci, de interdicții, care au rolul să ne ghideze. Ori acum nimic nu mai este interzis, a dispărut rușinea! Faci ce vrei pentru că „așa vrea mușchii tăi“! Cântă cine vrea și cui îi trece prin cap, chiar dacă nu are voce, behăie și, culmea mai sunt și ascultați. Folclorul, este cultura nescrisă a unui neam, transmisă prin tradiții prin rituri, datini, prin „mustrele“ adică cusăturile din hainele noastre țărănești, prin cele din procovițele noastre, prin mâncărurile bătrânești! Dacă vezi țoale din vechime, ele au motive geometrificate care spun ceva, premonesc omul care le poartă și îl protejează în lume. De exemplu, simbolul mamei eterne, sau al zeiței-pasăre, V întors ori cusut oblic ce însemna? Ele erau transmise și unele păstrate în mare taină. Cine mai înțelege aceste taine, câți dintre cei care se erijază în „maestrii“ au educația unor asemenea cunoașteri? Uită-te ce costume stridente se fac acum, cu înflorituri mari și culori țipătoare. Toate sunt strigăte de disperare ale propriei neputințe; a imoralității, rusinii de a trăi în adulter, în amantlâc, de exemplu! Cântările, le-au schimonosit complet! În decada anilor '80, dacă amestecai în cântecele noastre, sârbisme, orientalisme, secunda mărită, nu ajungeai să cânti pe un post de radio național și fereasca Dumnezeu să te apropii de „Electrecord“, unde se

înregistrau discurile! Dar, DA(!!!) atunci erau specialiști foarte bine pregătiți. Există „Revista de Etnografie și Folclor“, o publicație absolut excepțională! În final, vorbim despre lipsa de cultură! Ori nu poți face cultură, prin incultură.

Angelica HERAC: Din punct de vedere al jurnalistului, ce anume ar trebui schimbat în mentalitatea românilor?

Lia LUNGU: Aservirea jurnaliștilor deveniți partizanii unei sau altei formațiuni politice, ori unor multinaționale, călcând în picioare deontologia, perfect conștienți că sunt cu adevărat o putere, influențează în cel mai înalt grad mentalitatea oamenilor. Mai ales a omului de rând, care crede ceea ce vede și aude la televizor, ori la radio... Facebook, Twitter, Instagram, etc. Cred că prea multă toleranță strică. Cred că atentatul la moralitate este o consecință gravă, a permisibilității. Cred că în mintea românului, în ultimii ani s-a instalat pseudovaloarea manipulată prin social media.

Impertinența, obrăznicia, mitocănia, ridicate la rang de norme, nu sunt în gena românului! Cred că părinții trebuie să fie conștienți de capacitatea, de talentul, de ceea ce poate ori nu poate copilul lor și, să nu îi împingă, musai, spre școli înalte! Este nevoie și de fermieri buni și foarte buni și de ciobani, buni și foarte buni și de muncitori buni și foarte buni și de diverse feluri de îngrijitori buni și foarte buni și de măturători, oameni la salubritate buni și foarte buni și de culegători de fructe și legume buni și foarte buni. Nu diploma, neacoperită de valoarea deținătorului îți dă măsura inteligenței, a talentului. Cocoșarea te miră cui în posturi decizionale, ori în media, numai pentru că și-au făcut o diplomă pe „banda rulată“ sau pentru că sunt pupila nu știu cui, trebuie curtată.

Angelica HERAC: Mai au românii principii sănătoase?

Lia LUNGU: Grea întrebare. Un om principial trebuie să aibă un set de reguli personale stricte care să îi ghideze viața și acțiunile, chiar dacă interesul lui personal va fi afectat. Să ne uităm împrejur, la oamenii pe care îi cunoaștem, mai mult sau mai puțin, la acțiunile lor și vom avea răspunsul. Dacă ar fi să ne luăm după anumite canale de televiziune, după cei care le populează, cred că principiile sănătoase sunt o Rara Avis. Eu am norocul să știu destui oameni principiali. Cu unul dintre aceștia vorbesc chiar acum, prin acest interviu.

Angelica HERAC: Patriotismul local și național sunt doar noțiuni de dicționar?

Lia LUNGU: Patriotismul poate fi înțeles simplist drept iubirea, devotamentul, atașamentul față de propria țară. Dar patriotismul este o combinație de multe sentimente diferite: iubirea față de limbă, iubirea față de moși și strămoși, față de ceea ce ne-au lăsat ca moștenire spre păstrare – cu limbă de moarte, iubirea de glia pe care ei au trudit-o, iubirea față de istoria neamului, iubirea față de straiile străbune, pe care le porți cu bucurie oricând. Patriotismul te unește și te inspiră, îți umple inima de iubire și de optimism și da, toate acestea le simți cu ochii în lacrimi. Faptul de a scoate un drapel din traistă, sau de pe unde îl ai dosit, în vreme ce cânti un cântec patriotic, nu este patriotism, deoarece cântecul în sine a împlinit noțiunea. Să nu confundăm patriotul cu patriotardul!

Angelica HERAC: Cine și ce contează pentru Lia Lungu în această lume?

Lia LUNGU: Dumnezeu – Viața, fiul meu, familia, oamenii din viața mea – prietenii, iubirea, cinstea, loialitatea, omenia, demnitatea, bucuria... faptul că exist prin Voința Supremă și însămi am perpetuat viața, pentru care mulțumesc cu recunoștință. Curajul, curajul de a îmi trăi viața frumos și demn, curajul de a exprima ceea ce simt, curajul de a fi luat lumea în piept, departe, peste mări și țări. Îndrăzneala de a afirma semeția unui neam, prin milenara sa cultură țărănească. Și toate îmi sunt ghidate prin harul naturii noastre cosmice la care mă raportez. Nihil sine Deo.

Angelica HERAC: Cum vedeți Carașul? Dar Timișul?

Lia LUNGU: Carașul îl vad cu ochii puri ai copilei, care mergea patru kilometri dus, patru kilometri întors, din gara Domașnea până în sat la școală. Revăd „coveiul lu’lepta“, unde străjuia o cruce mare din piatră, în dosul căreia îmi ascundeam ghiozdanul și îmi mutam cărțile în chesul primit de la tovarășii mei de drum și așa intram în școală, făloasă, că am și eu ches!!! Revăd Caransebeșul adolescenței mele, cu liceele înființate între primele școli din țară! Cu Teiușul și Timișul și Casa de Cultură unde am avut prima emisiune, prin difuzor, la postul de radio local. Revăd minunatul Herculane, unde mergeam cu părinții să ne scaldăm în găldoni (unde e apa adâncă). Muntele Mic și Băuțariu cu linia ferată, cu cremaliera, care mă duce spre bunicii din Țara Hațegului... Revăd frumoasa mea nuntă, la Orșova și croaziera pe Dunăre, cu invitații, din dimineața nunții. O revăd pe uina Florița, din Dalboșeț, de la care am cules cântecul „Mândră-

i fata până-i fată“ și care mi-a dat țoalele cu care s-a căpărât (logodit) și da, le port și acum. Ciupagul și poalele, au peste 120 de ani!

Timișul și Timișoara, cu care m-am sfințit definitiv în zilele Revoluției, când în Balconul Operei, devenit Bastion al Revoluției, am cântat colindele interzise, arestate! Ceaușescu nu căzuse și eu, am avut acest curaj. Timișoara este orașul în care s-a născut fiul meu. Timișoara este devenirea mea artistică, este locul de acasă. Acolo am trăit mari satisfacții profesionale și... mari dezamăgiri.! Nu din cauza Timișoarei, ci din cauza oamenilor ajunși în poziții pe care nemeritându-le le abuzează. Timișoara mea de dor, este locul unde își dorm somnul de veci părinții mei.

Angelica HERAC: Arta mai constituie idealul timpurilor noastre?

Lia LUNGU: Arta, sub toate formele ei trebuie să rămână un ideal al vieții. În afara artei, ne vom pierde preceptele, bunul mers al ordinii Universale și al societății umane.

Angelica HERAC: Înțelege bine lumea ce înseamnă artist? Artistul român înțelege propria misiune?

Lia LUNGU: Lumea, în marea ei majoritate, ia ceea ce i se oferă. Mai ales, când i se dă pe de gratis! Dacă unul este pe scenă și cântă ori declamă sau dacă altul pictează, sculptează ori altul este pe ecran, mulțimea îi acceptă și chiar dacă ceva li se pare în neordine, cred că li se pare și își zic: „dacă îi acolo, păi trăbă că îi ceva de capul lui!” La noi lipsește critica, atât ca formă organizată și competentă cât și la nivel individual sau de grup, cu referință la o sală de spectacol. Îmi amintesc când în Italia, în turneul cu Opera din Timișoara, prin anii '80, tenorul care era cu noi (adus cu sila de la București) era foarte slab. Ei bine, publicul italian l-a huiduit! I-a strigat: „Acasa signore, qui canta Di Stefano!” La noi nu vei auzi așa ceva. De aceea sunt atât de mulți cântăreți și, marea majoritate, fără voce, despre care te uimești – cum îndrăznesc să caște gura! O fac cu tupeu, ca și cum cântă surzilor.

Puțini sunt cei care știu că misiunea pe care ți-o asumi atunci când vrei să te numești artist, este imensă! Reprezinți cultura unui neam, aceasta este misiunea unui artist și, nu ai voie să măsluiești această cultură! Trebuie să fi conștient că numai dacă ai har și dar, te poți numi artist. Trebuie să te întrebi, ai har? De ce faci asta, cum va afecta arta ta pe cei din jurul tău, prieteni, cunoscuți, oameni care vin să vadă? Ce contribuții aduci lumii și de ce? Lumea va deveni mai bună prin arta ta? Cultura neamului din care te-ai ridicat, va dăinui prin arta ta? Acum vreau să discut puțin despre cei care cântă muzici populare. Observ cum în ultima vreme se revigorează, așa-zisul - sunt - muzici amestecate cu muzica sârbească. Chiar cântăreți bine cotați, au repertoriu întreg de nunți, (dar i-am auzit și în spectacole) în care predominau cântecele sârbești, traduse. Și în locul brâului, horei, ardelenei, mazăricăi, sorocului, ei cântă, șunturi și lumea dănțuiește kolo! Repet, aceasta s-a mai întâmplat în decada anilor '80. Dar, oricât de buni ar fi fost, sau au crezut ei, acei cântăreți nu au putut trece de bariera unei critici, care a salvat muzica noastră tradițională. Acei cântăreți nu au imprimat în radio și nici nu au apărut pe canalele de televiziune! Aici vorbim despre misiunea asumată și marea responsabilitate a unui artist, vorbim de patriotism în cele din urmă. Pericolul să ne pierdem patrimoniul muzical este foarte mare. Pentru că tendința globalizării este uniformizarea, pierderea identității. Și, din păcate, văd că noi o facem de bună voie.

Angelica HERAC: O comparație sinceră între perioada dinainte de anii '90 și după?

Lia LUNGU: Anii comunismului au fost foarte grei, pentru unii, chiar duri. Dar, ne-am salvat prin cultură. Eu sunt născută în plin comunism, educată în comunism (însă nu m-am virusat de comunism), m-am format profesional în comunism. Însă am avut norocul să absorb ceea ce vechea societate țărănească a păstrat și a transmis, așa cum a primit. Am făcut culegeri, obligatorii. Ca și cântăreață profesionistă la Ansamblul „Banatul”, aveam obligația ca la fiecare nouă stagiune să vin cu minimum 4 cântece noi, neauzite la radio, sau pe casete, deci necântate de nimeni. Și, pe atunci, noi aveam două stagiuni noi pe an! Deci, trebuia să ai ca profesionist 8-10 cântece noi pe an. Mergeam prin sate la oamenii în vârstă, ori la cei care iubeau cântările și jocurile și datinile și le învățaseră de la cei știutori. Le duceam în dar – ulei, zahăr, orez și ei ne povesteau, ne cântau cântări minunate. Discurile mele de la „Electrecord”, așa le-am facut, culegând cântecele.

Carte se învăța, în acea vreme! Părinții nu ne cocoloșeau ducându-ne cu mașina sau cu căruța la școală. În vacanță, bunicii ne puneau la muncă. Nu îndrăzneam să comentăm un dascăl nici în fața părinților, darmite Doamne, direct cu dascălul!!! Purtam uniformă și doar la serate mergeam frumos îmbrăcate, dar foarte decent. Unghii lungi sau date cu oja? Sulemenite la școală, nici după ore nu se

pomenea asemenea enormitate. Sau, ia să îndrăznesc să nu salut vecinii și nu oricum, ci cu „sărut mâna“, imediat vecinul venea și spunea părinților că sunt nepoliticoasă și, ce urma era reglarea obrăzniciei! Se trăia o copilărie și o adolescență sub controlul părinților, nu părinții sub controlul nostru.

După anii '90, a fost o descătușare, în care s-a pierdut controlul și rânduielile familiei au început să se clatine. S-a degradat învățământul și aceasta a fost cea mai rea dintre toate relele. Imoralitatea a devenit normă: să ai nevastă și amantă! Ce? Cum? Să terfelești în cântece tot ce era mai frumos și sacru. Nașul, părintele spiritual în fața Creatorului, a devenit amant... nașa, asemenea. Cuscra și cuscrul au cântece care să îi împingă spre adulter! Banul, care oricum nu are miros, a început să emane o duhoare, de știe toată lumea că fata lui cutare este cu cutare însurat, care cutare, este „stup de bani“ și asta este ce contează! Toți merg la facultăți și își dau doctorate dar majoritatea sunt semianalfabeți. Actori lipsiți de talent țin spectacole de patru-cinci ore în care spun bancuri și declamă texte de o vulgaritate incalificabilă. Cântăreții, sunt câtă frunză și iarbă. Vocea și-o fac pe computer și, da, aproape toată lumea face playback! În toată aiureala aceasta, sunt câțiva oameni tineri absolut excepționali! Sunt olimpici la matematică, la fizică, la robotică, de nebătut în IT! Sunt câțiva cântăreți care au voci incredibile! Se zbat, merg în festivaluri, unii, sunt nedreptățiți – pentru că deh, banul ochiul lui Aghiuță, corupe... Televizoarele sunt pline de canale, und tatze și tzațoi, sulemenii, behăie ca vai de mama lor, tot pe bani!

Angelica HERAC: *Sunteți un drag și bun colaborator al revistei noastre, „Nedeia“. Un gând și o impresie și despre Colocviile Internaționale „Nedeia – Banatul Viu“ la care ați participat.*

Lia LUNGU: Revista Nedeia, Colocviile Nedeia – Banatul Viu, sunt pasaportul spre eternitatea acestui colț de țară, de lume, de cultură milenară! Aici, la noi, în Anina, a fost găsit ION, cel mai vechi humanoid din lume! Avem datoria, față de acest Ion, să îi subliniem peste milenii existența neîntreruptă! Dacă acest lucru, nu este înțeles și dacă din neputința intelectual-istorică și patriotică (sau din meschinăriile unei vieți mărunte) cineva ajuns în locuri decizionale, vrea închiderea acestor acte cultural-istorice, trebuie ajutați să înțeleagă. Și dacă nu înțeleg, ei sunt cei care trebuie să dispară din peisajul decizional! Doresc „Nedeii, ca revistă, celor care o ființează, viață lungă spre a neamului cinstire! Colocviile, care sunt școli de folclor istoric, trebuie să aibă precăderea principală în exprimarea actelor de cultură. Astept cu bucurie să fiu din nou prezentă la întrunirile „Nedeii“, cărora să le deschidem participări internaționale, via online, prin Universități, în cât mai multe țări din Europa și America.

Angelica HERAC: **Alese mulțumiri pentru timpul acordat! Dumnezeu să vă țină sănătoasă!**

Lia LUNGU: Cu tot dragul pentru cărașenii mei, românii mei de pretutindeni și pentru oamenii de omenie din toată lumea! Doamne ajută!